

II Jornada sobre l'Activitat Física i l'Esport als Centres Penitenciaris

El Pla director d'esports

David Ballester

Tècnic de la Secció de Tractament (SGPRS)

Ricard Hernáez

Monitor d'esports del CP de Joves

10 de juny de 2010

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia). La llicència Reconeixement es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

PLA DIRECTOR D'ESPORTS SECCIÓ D'EDUCACIÓ CULTURA I ESPORTS DE LA SSPRJJ

COMISSIÓ
DE TREBALL

PLA DIRECTOR D'ESPORTS

- PRIMERA PART: ANÀLISI DEL SISTEMA ESPORTIU
- SEGONA PART: DIAGNOSI (MATRIU DAFO)
- TERCERA PART: PLA DIRECTOR

PRIMERA PART: ANÀLISI DEL SISTEMA ESPORTIU

- **DADES GENERALS DE LA POBLACIÓ INTERNA** (SIPC juny de 2007)
- **TREBALL DE CAMP**
FASE 1. DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ ACTUAL (enquestes juny de 2007)
- OFERTA ESPORTIVA
- ANÀLISI DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA
FASE 2. DEFINICIÓ DE LES NECESSITATS (gener de 2009)

FASE 1. OFERTA ESPORTIVA

- Anàlisi de l'oferta:
 - Recursos humans disponibles per a l'activitat física i l'esport
 - Equipaments esportius o habilitats per a la pràctica esportiva
 - Materials esportius utilitzats actualment i disponibles
 - Activitats físiques i esportives desenvolupades

FASE 2. DEFINICIÓ DE LES NECESSITATS

- Necessitats de pràctica (tipus i mode de pràctica físicoesportiva)
- Necessitats de recursos (humans, materials i equipaments)
- Necessitats organitzatives
- Necessitats normatives

FASE 2. DEFINICIÓ DE LES NECESSITATS

- Com detectem aquestes necessitats?
Dos mètodes diferents:
 1. Qüestionaris senzills de detecció de demanda passats a:
 - Tècnics de presons, principalment (però no només) relacionats amb l'activitat esportiva
 - Interns usuaris i no usuaris de l'àrea esportiva
 2. Reunions de treball amb un grup d'experts

FASE 2. DEFINICIÓ DE LES NECESSITATS

TEMES DESENVOLUPATS QUALITATIVAMENT

- Diferències ètniques i culturals en la pràctica esportiva
- Població jove empresonada i esport
- Diferència de gènere i pràctica esportiva
- Població drogodependent i esport
- Perfil delictiu i pràctica esportiva
- Protocols de seguretat al medi penitenciari
- Població amb trastorn mental i esport

FASE 2. DEFINICIÓ DE LES NECESSITATS ANÀLISI QUANTITATIVA

- Coneixement de les pràctiques esportives desenvolupades per la població interna
- Usuaris: motivació per a la pràctica
- Demanda no satisfeta
- Grau de satisfacció
- No usuaris: motius per a la no pràctica i tipus de pràctica que els agradaria poder desenvolupar

SEGONA PART: DIAGNOSI

- A partir de l'anàlisi interna, de l'anàlisi externa validada segons la metodologia qualitativa i seguint la matriu DAFO, trobaríem les consideracions següents:

MATRIU DAFO

- PUNTS FORTS
 - Instauració progressiva de recursos humans amb formació específica esportiva als centres de nova creació
 - Àrees esportives dels nous centres amb espais dissenyats específicament per a la pràctica esportiva
 - Disponibilitat genèrica d'instal·lacions esportives a totes les presons
 - Difusió de l'activitat física i facilitació de la pràctica esportiva a tota la població penitenciària que ho desitgi
 - Disponibilitat d'uns recursos humans molt conscienciats amb les problemàtiques pròpies de les persones en règim de privació de llibertat
 - Nivell elevat de pràctica esportiva (en general, 39 %), cosa que significa valors similars als de la població externa. D'altra banda, pensem que el nivell de pràctica esportiva és superior al de la població externa

MATRIU DAFO

- PUNTS FEBLES
 - Manca d'instal·lacions esportives degudament dotades amb els elements tècnics necessaris per a una pràctica esportiva normalitzada (excepte als centres de nova creació)
 - Instal·lacions esportives molt antigues a la majoria de centres penitenciaris, sense accions de manteniment adequades (excepte als centres de nova creació)
 - Espais esportius deficients en nombre i en qualitat (excepte en els centres de nova creació)
 - Concentració dels recursos humans específics de l'esport en unes presons determinades
 - Manca d'oferta de formació permanent del personal específic
 - Manca d'una estratègia comuna per al conjunt de les presons en relació amb la pràctica esportiva (no hi ha una planificació esportiva conjunta que agrupi tots els centres respectant la seva singularitat)

MATRIU DAFO

- OPORTUNITATS

- Posada en marxa de la nova Llei de l'esport.
- Clara conscienciació per part dels responsables polítics actuals de serveis penitenciaris que hi ha un problema i que cal una estratègia clara d'actuació per al futur.
- Creació de noves presons en els propers anys.
- Hi ha una demanda cada cop més gran de població penitenciària que demana fer pràctica esportiva i que s'apunta a les activitats.
- Disseny del Pla director d'esports per als centres penitenciaris.

MATRIU DAFO

- AMENACES

- La població penitenciària ha augmentat considerablement en els darrers anys, i augmenta d'un any a un altre.
- Una part molt important de la població penitenciària (preventius) té un índex de permanència i estabilitat als programes molt baix. És fa difícil posar en marxa activitats físiques de continuïtat.
- No tots els agents i recursos humans que intervenen en les decisions de les estratègies a les institucions penitenciaris donen el mateix valor a la pràctica esportiva a les presons.
- És difícil o impossible modificar l'estructura arquitectònica de les presons per tal de fer possible la construcció de noves instal·lacions o espais esportius.
- Les normes de seguretat pròpies de les presons dificulten la pràctica esportiva o determinat tipus de pràctica esportiva.

TERCERA PART: PLA DIRECTOR

- **FIXACIÓ D'UN PLA ESTRATÈGIC DE MILLORA DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA ALS CENTRES PENITENCIARIS**
 1. En relació amb els equipaments esportius
 2. En relació amb els recursos humans
 3. En relació amb les dotacions pressupostàries
 4. En relació amb la programació d'activitats

PLA DIRECTOR

- **En relació amb els equipaments esportius**
 - Establir uns estàndards mínims d'espais esportius a cadascuna de les presons en funció dels paràmetres de planificació fixats al PIEC (mínims comuns i en funció del nombre d'interns).
 - Establir els mínims de dotacions en material esportiu per a cada centre penitenciari.
 - Fixar les adaptacions tècniques necessàries perquè els equipaments esportius i els materials esportius siguin vàlids per a un centre penitenciari tenint en compte les normes de seguretat i vigilància.

PLA DIRECTOR

- **En relació amb els recursos humans**

- Establir uns estàndards de dotació de recursos humans per a cada centre penitenciari.
- Mantenir la política d'equilibri entre el personal intern contractat per la Generalitat i l'extern.
- Mantenir la política de convenis amb entitats esportives per desenvolupar programes específics de promoció de l'esport als centres penitenciaris.
- Garantir la presència de com a mínim un llicenciat en ciències de l'activitat física i l'esport a cada presó.
- Potenciar que les tasques dels llicenciats estiguin centrades en la programació i supervisió de les activitats.

PLA DIRECTOR

- **En relació amb les dotacions pressupostàries**

- Establir una política comuna per a tots els centres penitenciaris de destinar una quantitat fixa mínima al desenvolupament de programes de foment de la pràctica esportiva (fixar un estàndard per nombre d'interns) DdJ2
- Aquest estàndard ha de ser igual a la inversió en esport que fa la Generalitat per al conjunt de ciutadans no interns, d'acord amb les dades de la Secretaria General de l'Esport.
- Establir un pressupost mínim a cada centre per a la compra de material esportiu i el manteniment de les instal·lacions i dels aparells, en funció del nombre de practicats i del nombre d'espais esportius disponibles.

Diapositiva 18

DdJ2 A validar per la SPRJJ
Departament de Justícia; 02/06/2010

PLA DIRECTOR

- **En relació amb la programació d'activitats**
 - Definir les condicions de programació bàsiques que ha de tenir qualsevol activitat esportiva organitzada a les presons.
 - Definir programes transversals comuns a tots els centres penitenciaris.
 - Definir els programes de promoció esportiva idonis per a cadascun dels grups diferenciats que podem trobar als centres penitenciaris (sexe, edat, grau o condició penitenciària, etc.).

PLA DIRECTOR

- **Missió**

“Garantir als interns dels centres penitenciaris el dret a una pràctica física i esportiva adequada a les seves necessitats.”

- **Visió**

“Disposar dels mitjans adequats per desenvolupar un programa integral de pràctica física i esportiva al conjunt dels centres penitenciaris de Catalunya que permeti, com a mínim, arribar a una participació del 50 % dels interns en els propers 8 anys.”

PLA DIRECTOR

OBJECTIUS ESTRATÈGICS

- Disposar d'un pla d'actuació específic per al desenvolupament de les pràctiques esportives a cada centre penitenciari de Catalunya, consensuat amb la Secretaria de Serveis Penitenciaris.
- Garantir l'existència d'una oferta de pràctica esportiva i d'exercici físic profilàctic i preventiu de la salut a tots els centres penitenciaris.
- Desenvolupar programes específics de pràctica esportiva i d'exercici físic per a tots els col·lectius.
- Implicar la comunitat externa en el desenvolupament dels programes de pràctica esportiva i de competicions esportives.
- Procurar una participació majoritària de personal intern (capítol 1) de plantilla en el desenvolupament dels programes d'activitat física per a la salut i socioeducativa.

PLA DIRECTOR

- **OBJECTIUS ESPECÍFICS PER ÀREES (EQUIPAMENTS I MATERIALS; RECURSOS HUMANS; ACTIVITATS)**

ÀREA D'EQUIPAMENTS

- A. Àrea esportiva
 - 1. Pavelló poliesportiu: 1.035 m²
 - 2. Espai polivalent inodor: 60 m² com a mínim
 - 3. Sala gimnàs: 120 m²
 - 4. Piscina: 25x12,5 m, amb 1,40 m de profunditat; un total de 625 m² de làmina d'aigua.
 - 5. Camp de futbol: 100 x 50 m. Camp de terra

ÀREA D'EQUIPAMENTS

- B. Àrea esportiva dels mòduls
 - 6. Pati: pista poliesportiva: 25x50 m²

Inclou 2 pistes horitzontals de bàsquet i 1 pista central de futbol sala, handbol, bàsquet, voleibol i tennis.
 - 7. Espai polivalent: com a mínim, 60 m²

Activitats: relaxació, ioga, *fitness* (condicionament físic) postural, estiraments cardiovasculars i musculars

En un dels espais del pati també s'hi col·locarà una taula antivandàlica de tennis de taula.

ÀREA DE RECURSOS HUMANS

- **PREGUNTES CLAU**
 - Quines són les tasques que hem de realitzar?
 - Quin és el perfil del professional que ha de desenvolupar la nostra feina?
 - Quin és el rol que ha d'assumir l'activitat física dins els centres?
 - Ha de ser una ocupació del temps o ha de ser una eina de tractament equiparada amb la resta de disciplines?

ÀREA D'ACTIVITATS

- PRINCIPIS INSPIRADORS DEL MODEL D'INTERVENCIÓ EN L'ÀREA ESPORTIVA DEL CENTRE PENITENCIARI**
- CONDICIONS DE PROGRAMACIÓ BÀSICA DE L'ACTIVITAT FÍSICA I ESPORTIVA ALS CENTRES PENITENCIARIS**
- DIMENSIONS DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT ALS CENTRES. GRADIENT PER NIVELLS D'INTERVENCIÓ**
- PROGRAMES DE PROMOCIÓ ESPORTIVA (SÓN UN REFERENT, NO UNA "BÍBLIA")**

PROGRAMES DE PROMOCIÓ ESPORTIVA

- PROGRAMA D'ACOLLIDA
- PROGRAMA DE CONDICIÓN FÍSICA BÀSICA
- PROGRAMA D'INICIACIÓ I PERFECCIONAMENT DELS ESPORTS COL·LECTIUS
- PROGRAMA D'ESPORT FEDERAT

PROGRAMES DE PROMOCIÓ ESPORTIVA

- PROGRAMA D'ESPORTS INDIVIDUALS
- PROGRAMA DE *FITNESS* (CONDICIONAMENT FÍSIC) / MUSCULACIÓ
- PROGRAMA D'ÀREA AQUÀTICA
- PROGRAMA ESPORTIU PER A LA DONA
- PROGRAMA ESPORTIU PER A INFERMERIA I INTERNS DE PSIQUIATRIA

PLA DIRECTOR: SITUACIÓ ACTUAL

- QUÈ CAL FER ARA?
 1. REVISAR I CORREGIR EL DOCUMENT (COL-LECTIU).
 2. VALIDAR EL DOCUMENT (SSPRJJ).
 3. EXTREURE'N EL PROGRAMA MARC.
 4. PUBLICAR-HO.
 5. APLICAR-HO ALS CENTRES.